

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมนุษย์มีความผูกพันกับวิทยาการสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนตนเอง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของ โลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) โดยที่ข้อมูลข่าวสารอันไร้พรมแดน มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้น การเตรียมคนในชาติให้มีความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง และมีศักยภาพเพียงพอต่อการจะพัฒนาประเทศ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประเทศจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วก็เพราะประชาชนมีการศึกษาที่ดี ดังนั้นในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง จึงต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีความรู้ดี หรือมีระดับการศึกษาสูงขึ้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ การพัฒนาการศึกษาของชาตินั้น จำเป็นต้องมีทรัพยากรอย่างเพียงพอ เพราะทรัพยากรเป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นหากการบริหาร และการศึกษามีความพร้อมทางด้านทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่ดี จะทำให้การพัฒนาศึกษามีคุณภาพ และเป็นตามที่ต้องการ เพื่อการพัฒนาประเทศการจัดการศึกษาของไทยในช่วงที่ผ่านมา มีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรหากเปรียบเทียบกับประเทศที่กำลังพัฒนาในระดับเดียวกัน งบประมาณเพื่อจัดการศึกษาทั้งหมด มาจากงบประมาณแผ่นดิน ขาดการมีส่วนร่วมทั้งการจัดการทรัพยากร และสรรพกำลังอื่น จากส่วนต่าง ๆ ของสังคมและชุมชน สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการขาดประสิทธิภาพในการจัดการของรัฐยังไม่เปิดโอกาสให้เอกชน และองค์กรอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา การจัดงบประมาณการศึกษาก็น้อย เพียงร้อยละ 3 ของผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านคือ มาเลเซีย จัดงบประมาณเพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 6 ของผลผลิตมวลรวมของประเทศ (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2539, หน้า 14)

ในสภาพปัจจุบันการขาดแคลนทรัพยากร นับเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษา ในระดับสถานศึกษา สามารถพบปัญหาได้จากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้จัดขึ้นตามที่แสดงในรายงานประจำปี ซึ่งจะกล่าวถึงในลักษณะปัญหาต่างๆของการขาดแคลน โดยมีทั้งในทางตรงและในทางอ้อม โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะแก้ไข้ปัญหา กันไปตามสภาพความพร้อมที่จะมีขึ้นได้

ในการจัดการศึกษา นั้นชุมชนยังคงความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่าเป็นหน้าที่ ของรัฐและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนก็เป็นเพียงการมองทรัพยากรให้สถานศึกษา เท่านั้นและจากแนวคิดดังกล่าวทำให้การบริหารการศึกษาเพื่อการปฏิรูปให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง นั้น เป็นไปได้ ลำช้า เพราะ อยู่ในสภาพการรอคอยภาครัฐเพียงด้านเดียว ซึ่งไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ถึง ความพอเพียงในการ จัดสรรทรัพยากร ในการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่มีขึ้นในประเทศไทย ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบมาจากรัฐและ ข้าราชการประจำเท่านั้น งบประมาณหรือเงินทุนในการดำเนินการมาจากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีอยู่ อย่างจำกัดและรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการพัฒนารอบด้าน และหากการพัฒนาต้องรอคอยเพียง งบประมาณแผ่นดินการพัฒนาการศึกษาคงต้องใช้เวลานาน ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วทิศทางที่ต้องนำเข้ามาเลือกปฏิบัติคือการนำชุมชน หรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งเป็นการระดมทุน ระดมความรู้ความคิด สร้างความ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนซึ่งจากเดิมการดำเนินการจัดการศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน ประชาชนเป็นเพียงผู้รับรู้การดำเนินการทั่วไป หรือทราบ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานเท่านั้น ซึ่งนับเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในบทบาทหน้าที่ของชุมชน ต่อการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนได้ เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษามากขึ้นหรือเรียกได้ว่าบทบาทใหม่ของชุมชนในการจัดการศึกษา นั้นเองสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยดำเนินการ ในการจัดการศึกษาที่แท้จริงนั้นเป็นหน่วยที่อยู่ปฏิบัติงาน ใกล้ชิดกับชุมชน แวดล้อมด้วยกลุ่มผู้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งมีความต้องการและจำเป็น อย่างยิ่งในการที่จะทราบทิศทาง วิธีการ แนวปฏิบัติ ที่จะจัดให้เกิดการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา รวมถึงวิธีการที่จะสร้างความตระหนักกับชุมชน การทำให้เกิดการปฏิบัติ และการปฏิบัติ กิจกรรมการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ขาดการให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วน ร่วม โอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมที่แท้จริง วิธีการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยของ เข้มเพชร แก่นสา (2542, บทคัดย่อ) พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทั้ง 2 ส่วน คือการพัฒนาบุคคล และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน ซึ่งได้แก่ การ สร้างสังคม สร้างชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนาคนควบคู่ไปด้วย การพัฒนาทั้ง 2 ส่วนนี้ไม่ใช่เป็น ภาระหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงจะช่วยให้ระบบ การศึกษาไปพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องเร่งรัดให้มีการกระจายอำนาจการจัด

การศึกษาให้สังคมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังปรากฏข้อความในมาตรา 9 (6) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นอีกด้วย เพื่อการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสามารถนำศักยภาพขององค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ด้านอาชีพมารองรับสภาวะหลักจากที่จบการศึกษาด้วย นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดทำงานอาชีพรองรับให้กับผู้เรียนที่สมบูรณ์แท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 หน้า 27)

การที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังได้กำหนดไว้ในแผนงานต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยสาระและมาตรการ ได้ระบุถึงการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนรวมทั้งการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อการศึกษา ทั้งนี้เพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชน และการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ก็เป็นแผนที่เน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ทุกส่วนของสังคม เพื่อให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ และผลการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและ ชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น สถานศึกษาหลายแห่งมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนที่มาจากผู้ปกครองและชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ รวมทั้งการเปิด โอกาสและส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้นตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 หน้า 37)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายและหลักการ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังปรากฏในมาตรา 8(2) นอกจากนั้นมาตรา 9(6) ยังกล่าวถึงการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 24(6) กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาว่า จัดการเรียนรู้อให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ

สภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

นอกจากนั้นในมาตรา 57 และมาตรา 85 (2) ยังกล่าวถึงการระดมทรัพยากรเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลในชุมชนมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็นอีกด้วย การจัดการศึกษาจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถโดยมีหลักการที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของ บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมซึ่งหาว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมา สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา ได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะส่งผลให้การศึกษาเกิดคุณภาพตามต้องการได้

หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศแล้ว สมประสงค์ (วิทยเกียรติ และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ยังวิจัยพบว่า ปัจจุบันประชาชนมีความสนใจในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมากโดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของการเป็นกรรมการด้านการศึกษามากขึ้น โรงเรียนจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้ปกครองและชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วยการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา มีการกำหนดนโยบายที่แน่ชัด และมีระเบียบกฎหมายรองรับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ต้องส่งเสริมด้วยความเต็มใจจึงจะเกิดผลเป็นรูปธรรม ในขณะที่ชุมชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นทุกประเด็นและทุกกิจกรรม และมีความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการ รวมทั้งการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ส่วนประเด็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาในอนาคตตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีลักษณะของการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน ได้แก่ (1)ด้านวิชาการ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมจัดทำหลักสูตรการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (2)ด้านการจัดการและสนับสนุนงบประมาณ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาด้วยภาษีเพื่อการศึกษา ช่วยเหลือทุนการศึกษาให้มีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น (3)ด้านครูและบุคลากร ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน (4)ด้านการบริหารทั่วไป ร่วมวางแผน กำหนดนโยบาย จัดทำธรรมนูญโรงเรียน กำหนด วิสัยทัศน์

กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 74) ได้กล่าวถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในลักษณะของการร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การสนับสนุนให้

ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมเสนอแนะให้ข้อคิดเห็น ในการปรับปรุง ติดตามผลการดำเนินงาน การตรวจสอบการทำงานของโรงเรียน รวมทั้งการมี ส่วนร่วมในการประกันโอกาสทางการศึกษาประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองและชุมชน ได้ส่งเสริมให้การบริหารงานของโรงเรียนมีความสำเร็จมากขึ้น รวมทั้ง นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาของโรงเรียน พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนได้แก่ร่วมกันค นนโยบายของโรงเรียน ร่วมจัดทำแผนงานและโครงการของโรงเรียน ร่วมพัฒนาอาคารสถานที่และ บริเวณโรงเรียนร่วมดูแลความประพฤติของนักเรียน ร่วมระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียนและ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นแหล่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 ,หน้า43)

จากสภาพการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่ายมองเห็นว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ และการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาก็เป็นเพียงการร่วมมือในด้านทรัพยากรเท่านั้นอย่างที่เป็มาในอดีต ข้อกำหนดใน พระราชบัญญัติการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การปรับตัวเข้าสู่โครงสร้างใหม่ ซึ่งเป็นโครงสร้างปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาต้องยึดเขตพื้นที่การศึกษา และสภาพการขาดข้อมูลการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานของ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กลุ่มต่าง ๆ ซึ่ง จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต จึงดำเนินการศึกษาในเรื่องการมีส่วน ร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง ผลการศึกษาเป็นข้อมูลสำคัญใน การตอบคำถามและเป็นข้อมูลและแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

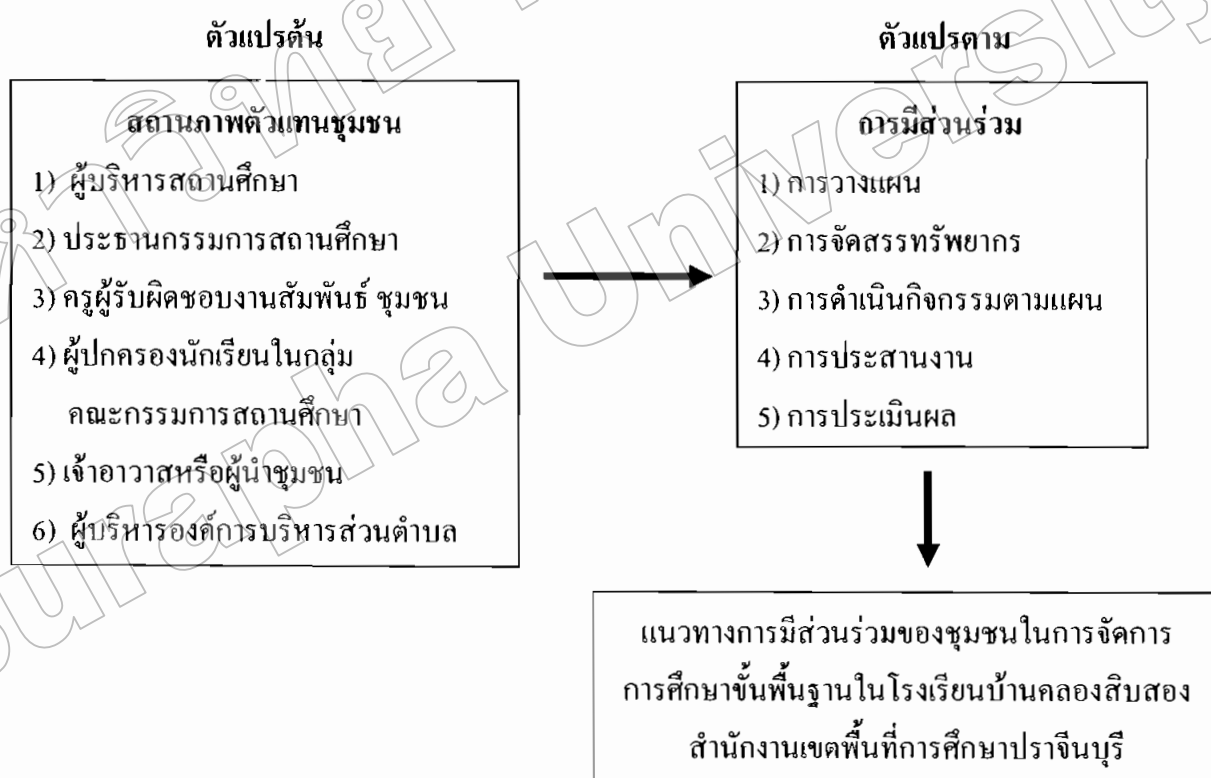
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน บ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

คำถามในการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง ควรเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิชาการ ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2550,หน้า17) สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1.1 ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผู้วิจัยคาดว่าจะเกิดประโยชน์ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่อื่น มีข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อใช้ประกอบในการบริหารและจัดการศึกษา
2. โรงเรียนและ เขตพื้นที่การศึกษามีข้อมูลในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำข้อมูลที่ได้ประกอบการตัดสินใจในการสนับสนุนการบริหารงานของสถานศึกษาและจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่บุคลากรหลักของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง ที่เป็นตัวแทนชุมชน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าอาวาส หรือผู้นำชุมชน และ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้น 200 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ตัวแทนชุมชน ในเขตโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง ที่ร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพโดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 กลุ่ม คือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วม ในการจัดการจัดการศึกษา 5 ลักษณะ คือ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินการตามแผน การประสานงาน การประเมินผลของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใน 5 ด้าน ดังนี้ ร่วมในการวางแผน ร่วมในการจัดสรรทรัพยากร ร่วมในการดำเนินการตามแผน ร่วมในการประสานงาน ร่วมในการประเมินผล

1.1 การวางแผน หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานโครงการของโรงเรียน

1.2 การจัดสรรทรัพยากร หมายถึง การจัดหา และจัดสรรเงิน กำลังคนและวัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียน

1.3 การดำเนินการตามแผน หมายถึง การให้ความสนับสนุน ร่วมมือในการดำเนินงานตามแผน

1.4 การประสานงาน หมายถึง การประสานงานกับคนในท้องถิ่น และการประสานงานกับหน่วยราชการของโรงเรียน

1.5 การประเมิน หมายถึง การประเมินแผนงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการ รับทราบผลการปฏิบัติงานเมื่อเสร็จสิ้นแล้ว และการประชาสัมพันธ์ งานของโรงเรียน

2. ชุมชน หมายถึง ประชาชนทุกคน ทุกกลุ่มในชุมชนในเขตพื้นที่ โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี

3. ตัวแทนชุมชน หมายถึง บุคลากรหลักในชุมชน และเป็นตัวแทนชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนหรือเจ้าอาวาส และ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง

6. ประธานกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับเลือกจากผู้ที่เป็นกรรมการสถานศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการให้ดำรงตำแหน่งประธาน

7. ครูผู้ทำหน้าที่งานสัมพันธ์ชุมชน หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่งานสัมพันธ์ชุมชน ตามหน้าที่ตามกรอบงานของสถานศึกษา

8. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนในกรรมการสถานศึกษา

9. เจ้าอาวาส หรือผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส หมายถึง เจ้าอาวาสวัดที่โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง ตั้งอยู่ใกล้หรือวัดที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน

10. ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านคลองสิบสอง

11. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

12. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542